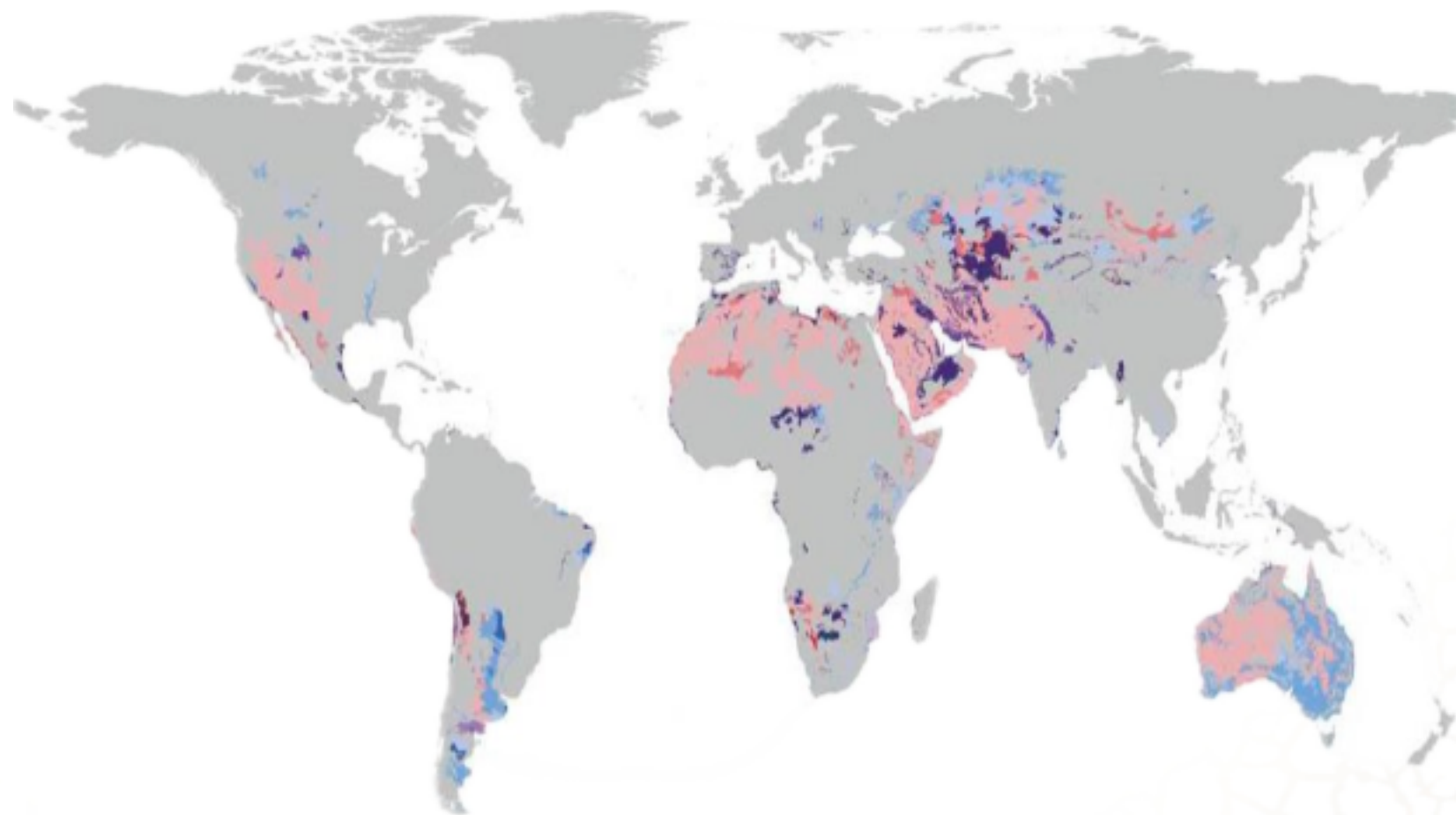

Impact van verzilting en beperkt zoetwater voor de praktijk

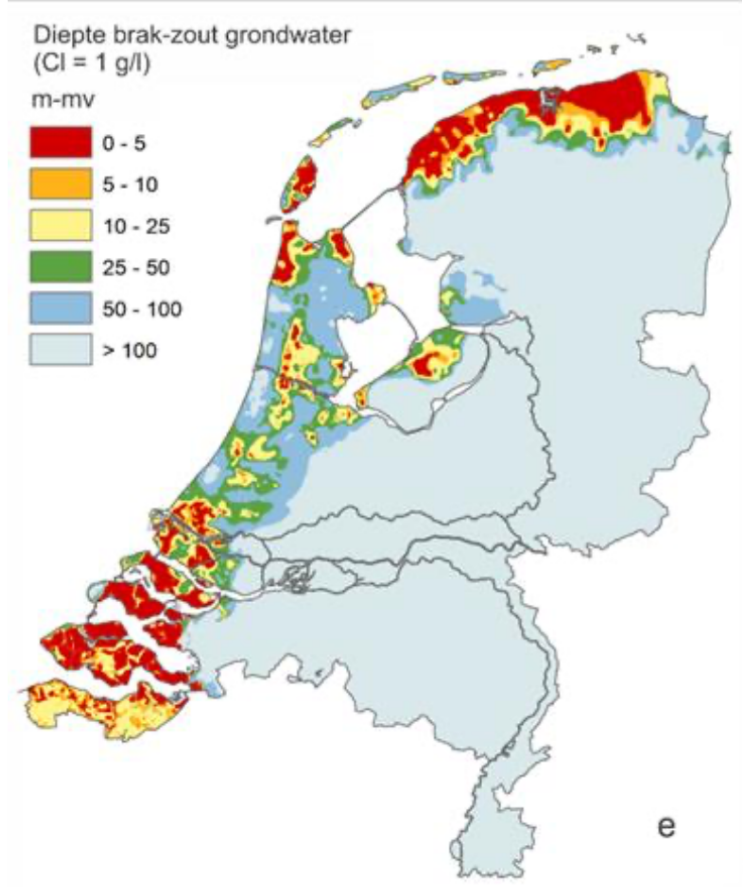
Verzilting in NE Fryslân

Informatieve bijeenkomst Raad gemeente Noardeast-Fryslân

Invloed van verzilting wereldwijd

Verziltig in Nederland

e

Zoutschade, hoe te herkennen? Suikerbiet

Slechte bodemstructuur

SALTA

Institute for Agriculture
in Salinizing Deltas

Peter Prins

Inhoud

- ❖ Intro: SALTA in een notendop
- ❖ Kennisagenda SALTA
- ❖ Wat gebeurt er al? Voorbeelden uit de praktijk
- ❖ Waar zet SALTA op in?
- ❖ Wat kan de gemeente?

SALTA in een notendop

- ❖ Antwoord op fragmentatie kennis en projecten
- ❖ Nationale krachtenbundeling – inmiddels 45 partijen
- ❖ Focus op zoetwaterbeschikbaarheid en verzilting (6!) kustprovincies
- ❖ Niche: klei-rijke Delta's – internationaal relevant

SALTA in een notendop

- ❖ Aangejaagd door subsidie provincie Fryslan
- ❖ Statutaire basis in Leeuwarden
- ❖ Operationeel sinds november 2023
- ❖ Dragende partijen

Waar zet SALTA op in?

- ❖ Praktijkgericht - handelingsperspectief
- ❖ “Mitigatie waar het kan, adaptatie waar het moet”
- ❖ Doelen: verwerven kennis, structurele inbedding, bewustwording, ondersteuning toepassing
- ❖ Landelijk en representatief netwerk langs hele kust (laag Nederland)

Uitvoeringsorganisatie

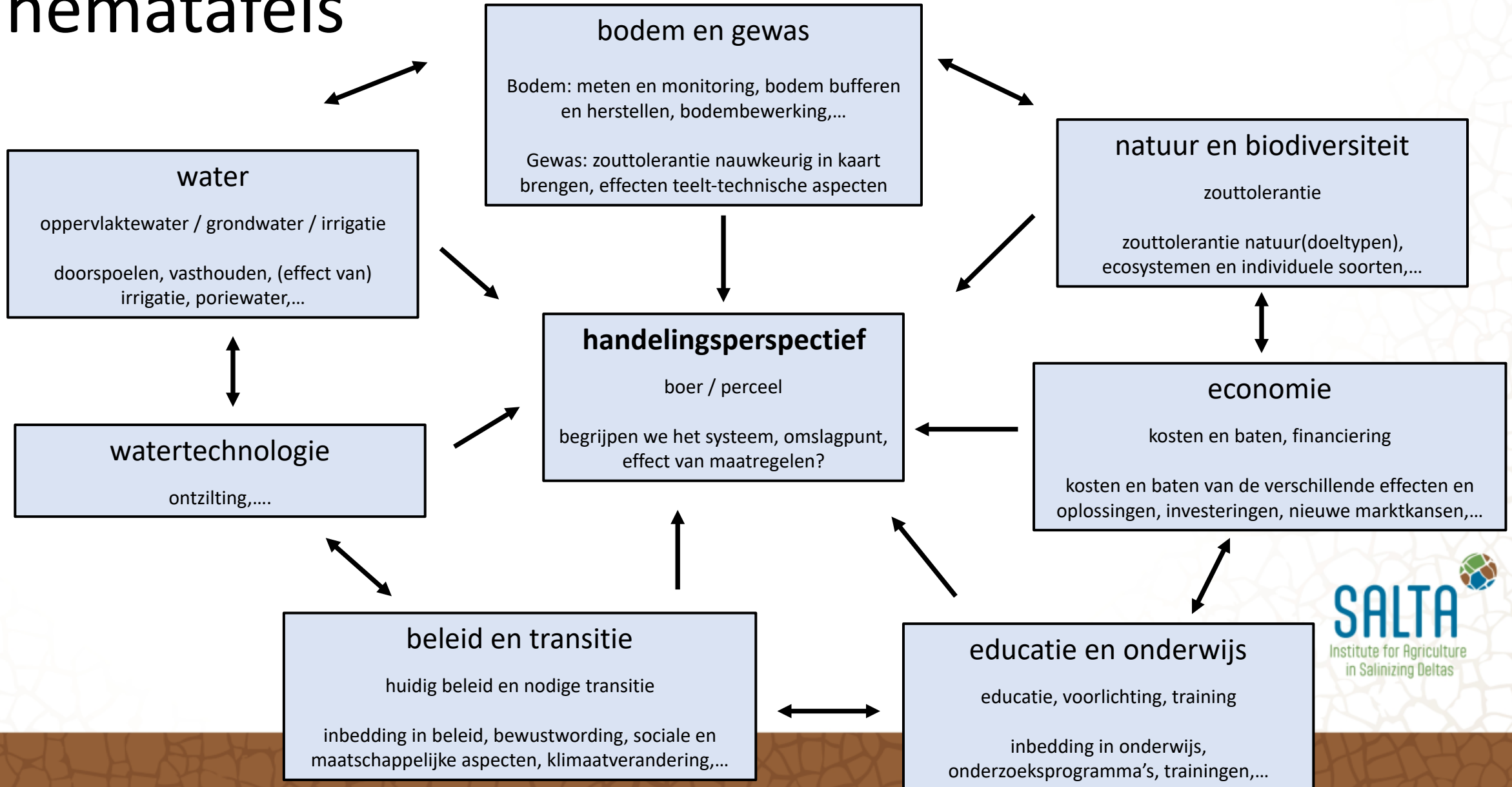
- ❖ Uitvoerend team dragende organisaties (Programmabureau)
- ❖ Programmaraad en Wetenschappelijke Commissie
- ❖ Thematafels – netwerkbijeenkomsten met aangesloten partners
- ❖ Praktijkcoach per provincie

Kennisagenda SALTA

Dr. Arjen de Vos

Thematafels

Kennisagenda: WATER

- Hoe ontwikkelt vraag en aanbod zoetwater?
- Zoet water vasthouden, efficiënter doorspoelen?
- Schaalbaarheid lokale maatregelen tot regionale aanpak?
- Hoe kun je verschillende maatregelen optimaal combineren?
- Wat is het werkelijke rendement van maatregelen op perceelniveau?
- Modelleren/onderzoeken zoutconcentratie oppervlaktewater/grondwater > bodemzoutconcentratie

Kennisagenda: BODEM en GEWAS

- Hoe zout is de bodem in NL, hoe wordt dit gemeten?
- Effect van zout op bodemstructuur (klei), hoe te bufferen/voorkomen/herstellen?
- Hoe kun je zout het beste weer uit de bodem krijgen?
- Bodemmanagement om effecten zout te verminderen
- Zouttolerantie van (verschillende groeistadia) gewassen en rassen, kwaliteit?
- Interactie tussen teelt-technische aspecten, klimaat en zouttolerantie?

Kennisagenda: ECONOMIE

- Economische haalbaarheid (kosten-baten) van verschillende technische maatregelen?
- Economische haalbaarheid perceelniveau vs regionaal niveau (investering boer, waterbeheerder,...)? Tijdschaal, (onderbouwing) financiering?
- Relatie mate van verzilting en waarde van het land?
- Nieuwe marktkansen (nieuwe gewassen/rassen, export (kennis),...)?
- Leefbaarheid platteland

Wat gebeurt er al?

Trends en praktijkvoorbeelden

❖ Zeeland

❖ Noord-Holland

❖ Groningen/Friesland

Uitwisselbaar!

Zeeland

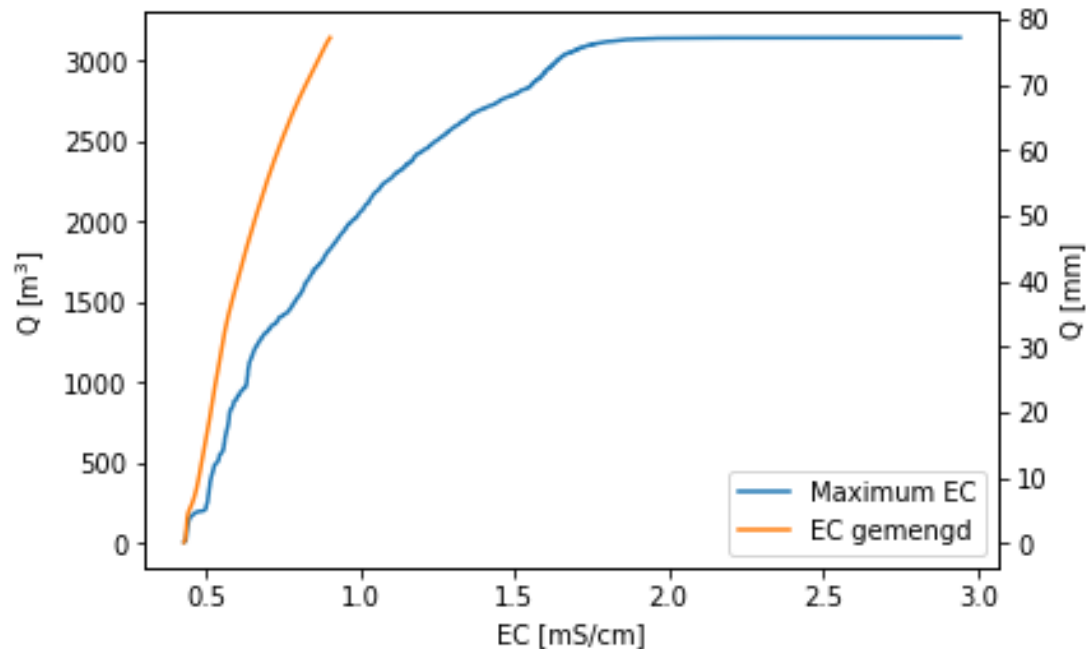
- ❖ Aangepaste drainage – versterken zoetwaterlens - benutten neerslagoverschot
- ❖ Fertigatie in uien
- ❖ Uitdagingen hergebruik restwater uit industrie
- ❖ Opslag van regenwater in bassins

Opvangen

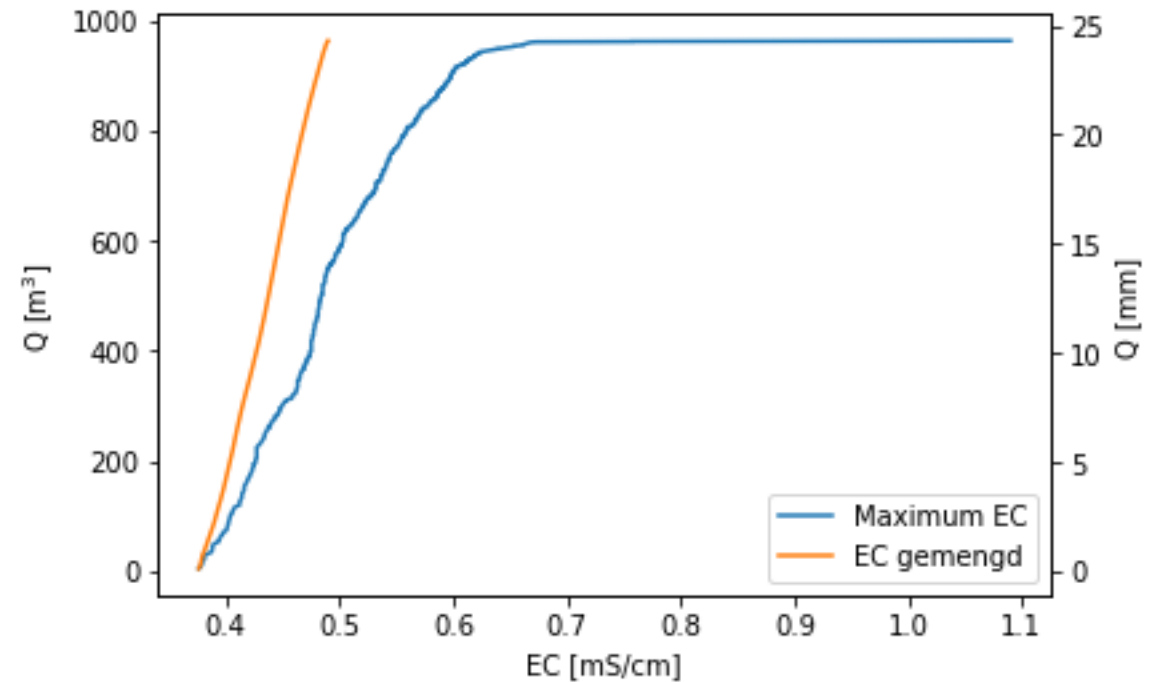
Den Boer

- 155 mm neerslag (16 nov tot 3 jan)
- Op basis van oppervlakte ~ 77 mm uit drains (50% van neerslag)

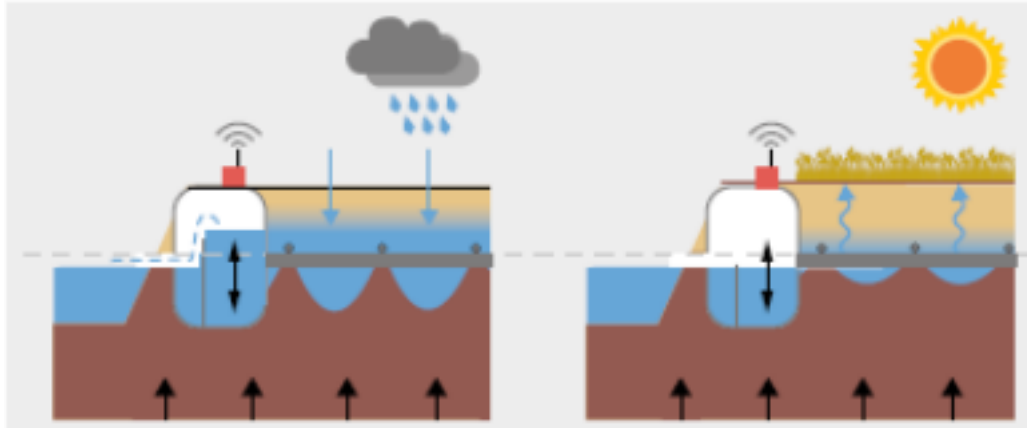

Den Hartog

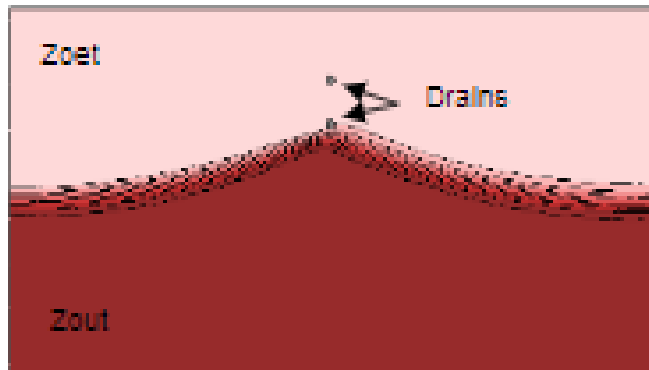
- 108 mm neerslag (8 dec tot 6 jan)
- 24 mm uit bovenste drain (22% neerslag)
- Van totale drainafvoer (=2188 m³) komt 44% uit bovenste drains
- Missen neerslag: nader onderzoek nodig

Innovatieve drainage waar zout een rol speelt

Antiverziltingsdrainage

Dubbele drainage

Noord-Holland

- ❖ Project Zoetwaterboeren – Klaas Schenk
- ❖ Zoete Toekomst Texel – zelfvoorziening zoetwater

Project Zoetwaterboeren

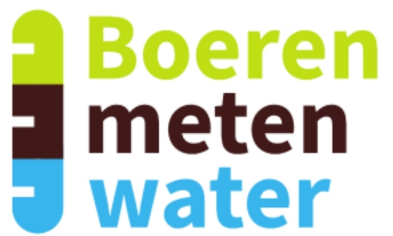
Akkerbouwer Klaas Schenk (Anna Paulowna) toont visie, lef en leiderschap

Groningen-Friesland

- ❖ Boeren meten Water
- ❖ Spaarwater-projecten (Acacia Water)

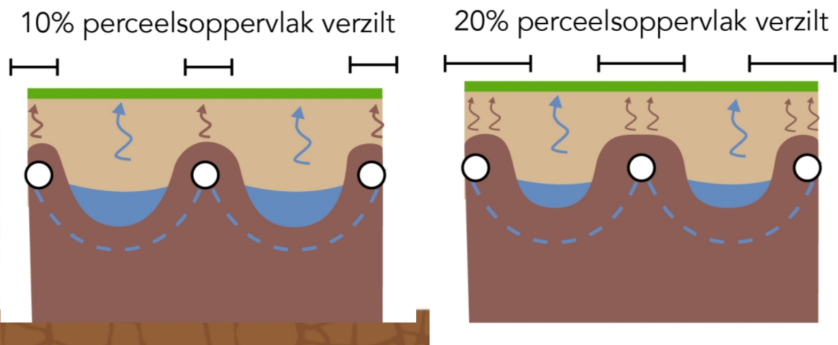
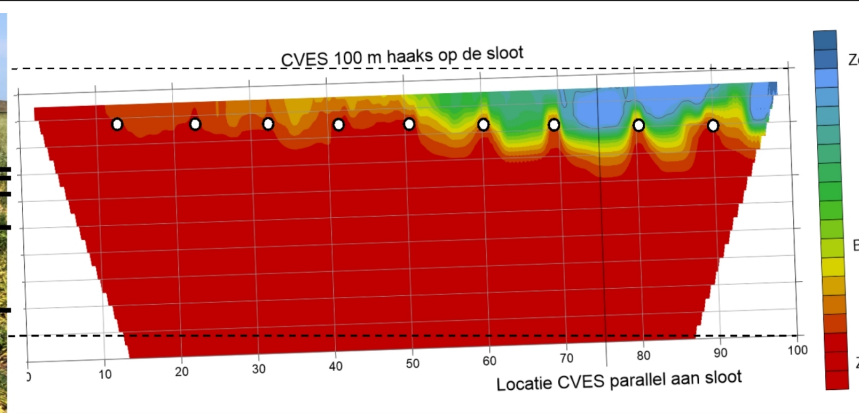
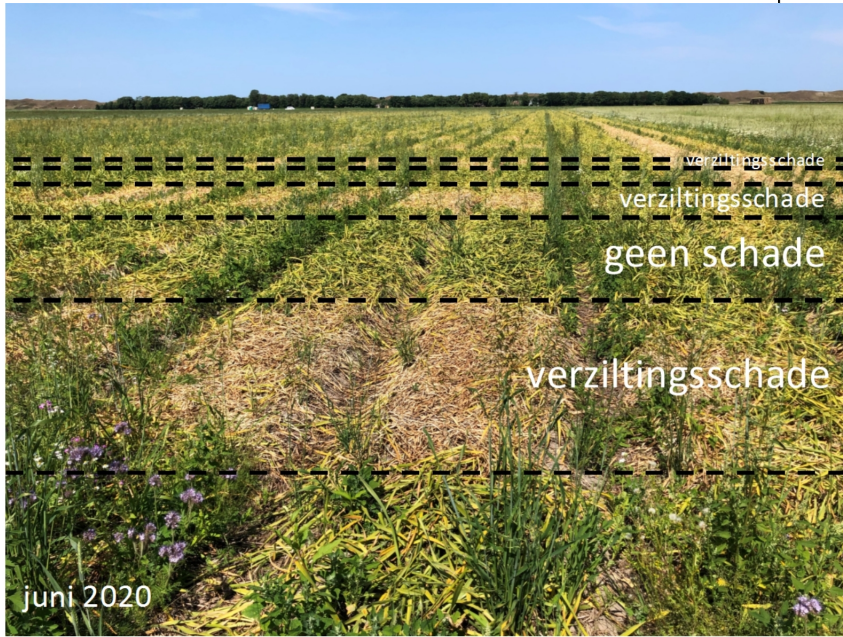

Boeren Meten Water

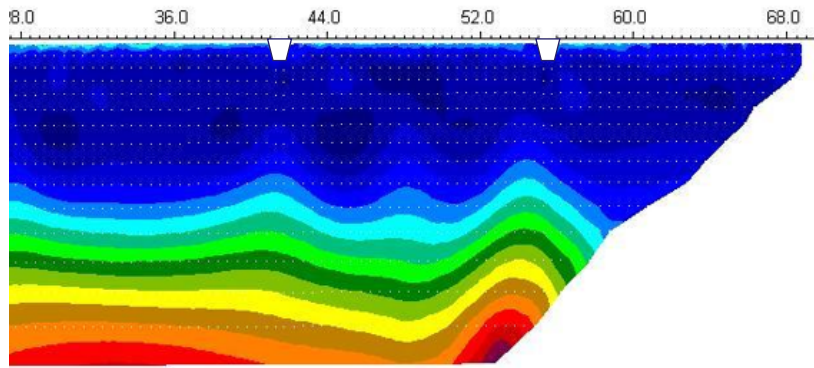
Verziltting – speelt al ..

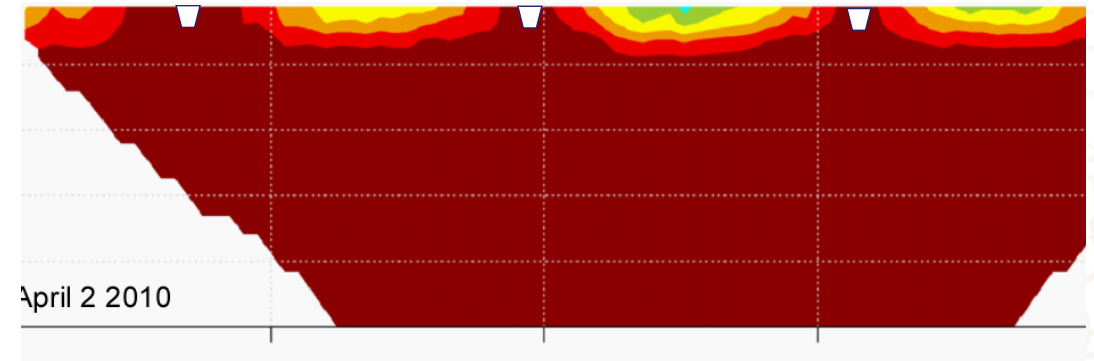
Zoet en zout in percelen

Kwelneutraal / geringe kweldruk

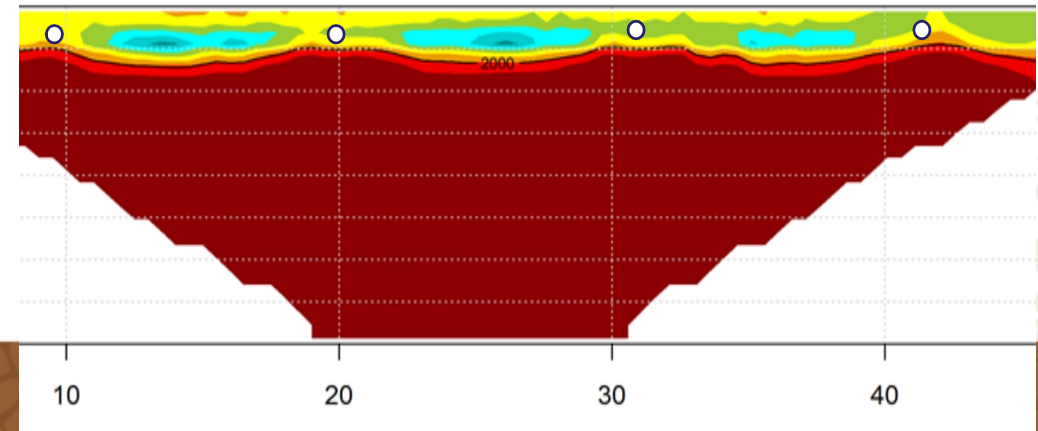
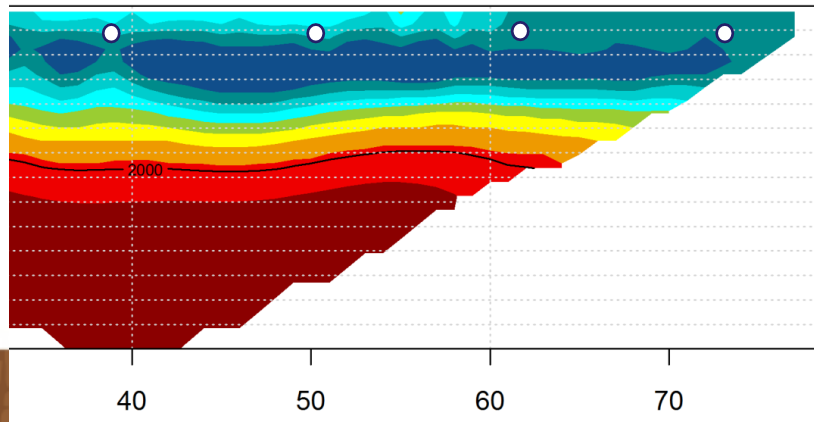
Greppel

Kwel / hoge kweldruk

Buisdrainage

Wat gaat SALTA doen?

- ❖ Activeren netwerk partners – projecten
- ❖ In beeld brengen bodemverzilting NL-kust
- ❖ Testlocatie op klei – aanvraag Waddenfonds
- ❖ Gespecialiseerde praktijkcoach per provincie
- ❖ Kennisuitwisseling, evenementen

Wat kan de gemeente doen?

- ❖ Bewustwording – via onderwijs en living labs (gemeente Schouwen-Duiveland!)
- ❖ Ruimte voor zelfvoorzienendheid zoetwater regio
- ❖ Ruimte voor watervoorziening op bedrijfsniveau (opslag bovengronds-ondergronds, slimme irrigatie)
- ❖ Teelt pootgoed aardappelen koesteren (robuuste rassen)
- ❖ Experimenten ondersteunen (reduceren impact zoute kwel)

Ter afsluiting

- ❖ Bewustwording groeit, echter langjarige aandacht gewenst én uitwisseling
- ❖ Nog vele kennisvragen, wetenschappelijk én praktijkgericht
- ❖ SALTA zoekt verbreding in partners én financiering
- ❖ Behoefte aan nationaal Uitvoeringsprogramma Verzilting
- ❖ Gemeenten cruciaal voor draagvlak

👉 Kijk voor meer informatie op www.salta-cluster.com of neem contact op: peter@salta-cluster.com / 06-10378595

Met dank aan: **provinsje fryslân**
provincie fryslân